

El Museu d'Art de Ceret: ahir i avui

El músic Déodat de Séverac, que arriba a Ceret per primer cop entorn de l'any 1905, ha estat l'home important per fer el Ceret artístic que coneixem. Dins de qualsevol catàleg o llibre d'història de la nostra vila, trobareu el perquè del nostre museu. Quins homes, quins artistes —pintors, músics, escriptors— han triat la nostra vila per viure llur creació, per hi viure la vida de cada dia, a vegades per hi trobar dona i s'hi casar. Però el que m'interessa avui és de rumiar com, en més de cent anys, ha evolucionat la nostra percepció d'allò que és obra d'art, d'allò que és el lloc on se poden veure les obres d'art, d'allò que és un artista dins de la societat, i quan dic societat s'ha d'entendre l'ambient polític, econòmic d'un temps, i aquest temps també inclou la nostra llengua i la nostra cultura.

Una cosa és certa: qualsevol obra d'art té un lligam amb el seu temps. Imagi-neu la pintura de Malevitx anomenada *Quadrat blanc sus d'un fons blanc*. Poc que podem veure aquesta obra parlant d'esteticisme, dient «és bonica o no, m'agrada o no». Si no la posem pas en relació amb la Revolució Russa, poc que en tindrem la veritat. Igualment, no es pot pas llegir una obra de Joan Brossa, d'Antoni Tàpies, sense parlar de franquisme, d'opressió, de llibertat. I l'obra donada a veure serà il·lustració de paraules interdites.

Quan Picasso arriba a Ceret entorn dels anys 1910, convidat per Manolo Hugué, amb el seu amic Georges Braque han vist l'exposició universal de París dedicada a l'«art negre»; rumiaran junts una manera diferent de veure les coses que acabarà per fer el cubisme, sense cap interès pels paisatges envoltants. Quan voldran pagar la pensió de l'Hostal Janer amb llurs darrers dibuixos, els seran refusats.

Igualment més tard, Soutine, obligat pel seu director de galeria a venir a viure a Ceret, serà anomenat per la gent del poble «el pintor brut», en català, ben entès.

Fins passada la darrera guerra, de tots els pintors més o manco coneguts que han passat per Ceret (Herbin, Masson, Chagall, Dufy...) no es pot pas dir que llur integració amb la gent del poble hagi estat evident.

Una petita anècdota per dir l'ambient d'aquell temps. Janer, aquell mateix amo de l'hostal, té una petita empresa comercial de teixits. Per anar conforme al que creu que és la seva classe social vol ser mecenes i, de temps en temps, compra una petita terra cuita a Manolo, que se pensa poder ser un amic. Un dia arriba al seu taller, veu una darrera cosa feta i exclama: «Aquesta sí que m'agrada». Del pic, en Manolo agafa l'escultura, la llença a terra, on acaba a trossos, i li diu: «Si això vos agrada és que val pas res».

Haurem d'esperar fins als anys 1950, quan Pierre Brune, després de més de deu anys de negociacions amb els diferents batlles, aconsegueix tenir un espai per fer un museu. Serà inaugurat amb la presència de Picasso, que hi haurà donat més de cinquanta obres. L'art en general i el museu es quedaran, malgrat tot, impopulars entre els ceretans. La majoria de les obres exposades pertanyen a l'art modern, són pla i bé d'avantguarda i mal enteses.

Als anys 1960, la creació va més que mai lligada a una mena de pensament social, econòmic i polític. El moviment Nou Realisme proposarà actes i obres en oposició a un art convencional i burgès per definició. El museu de Ceret serà convidat per presentar per primera vegada les obres de Buren, Arman, Vialat i els *happenings* de Ben. Vet aquí un extracte del que escrivia Jacques Lepage en la presentació de l'exposició «Impact»: «És pas un atzar, ni tan sols perquè un museu els acull, que aquests artistes se troben junts. Endemés de llur comunitat d'edat, aquests homes tenen en comú una visió incisiva de la nostra condició i cadascú d'ells obre els ulls sus la ferida de la nostra civilització castradora. Al museu de Ceret trobareu crits de persones que refusen de s'alienar a la manufactura; manufactura anomenada ciència, progrés, benestar, frigorífic o cosmonauta. "Impact" és la salut espiritual de la nostra espècie; donen la prova així que sem capaços d'anar més enllà de l'alienació social».

Xino-xano, el museu, que resta municipal i que és gestionat per una associació, continuarà amb la seva voluntat de donar a veure obres que, més enllà de l'esteticisme, volen ser interrogacions del que és l'obra d'art com a il·lustració o denúncia d'un ambient polític.

I com que l'ambient polític canvia cap als anys 1970, els objectius del museu també canviaran. El liberalisme imposarà la llei del mercat. I ja que tot és mercat, la cultura hi escaparà pas. Aquest pensament acabarà per fer del museu de Ceret un EPCC, establiment públic de convenció cultural. És a dir, que allò que portava l'Ajuntament i l'Associació ho portarà d'ara endavant l'Estat amb un objectiu clar de productivitat. La direcció, sota la pressió del seu Consell, haurà de donar comptes de la freqüentació i les entrades comptabilitzades. Les exposicions seran

pas fetes per valorar una obra, més per valorar l'espectador/client, que haurà pagat cara la seva entrada i que ha de sortir content: content i enganyat! I tot això es fa menystenint les nostres arrels catalanes. Imagineu una exposició de les obres de Tàpies on els seus textos escrits en català són traduïts al francès, sense cap respecte per la seva llengua. I això a Ceret, on Tàpies ha triat de venir, ja que també sap que és aquí la seva terra.

En conclusió, voldria fer una relació perillosa entre l'evolució del museu i la seva cultura i l'evolució de la nostra llengua. Del temps de Manolo, la llengua dominant del carrer era el català. Vivien sus d'una terra catalana i ho teníem clar, allò de ser catalans. Amb l'evolució de la societat, allò que els artistes també han il·lustrat, hem estat obligats de deixar la nostra llengua per poder ser reconeguts socialment. Nos han imposat el «Soyez propres, parlez français», equivalent al «Habla en cristiano», i els nostres fills han estat francesos per s'alçar socialment, per acabar sent funcionaris de l'Estat francès fora de les nostres terres. Avui l'assimilació és tan ben feta que un centralisme jacobí en nom del nacionalisme francès vol esborrar totes les diferències, igual com les creacions d'artistes diferents es trobaran fora del camí oficial.

El nostre paper, que és també el de la Federació per a la Defensa de la Llengua i de la Cultura Catalanes a la Catalunya del Nord, serà de dir que l'universalisme és respecte de les diferències, que hem de romandre tossuts i dir ben alt qui sem perquè tots hi guanyarem.

MIQUEL ARNAUDIES I MARTÍ
Pintor, escriptor i animador cultural